

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם. לֹא כְּתוּב אֲבְנֵי הַמָּקוֹם אֲלֵא מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם. אֵלּוּ הֵם אֲבָנִים יְקָרוֹת מְרֻגְלוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵן שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים עֲלִיּוֹנוֹת, כְּפִתּוּב שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים. וְתַחַת אֵלּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלֶף וּרְבָבוֹת אֲבָנִים פְּסוּלוֹת, וְכֵלֶן נִקְרְאוֹת אֲבָנִים, וּמִשׁוּם כֶּף מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וְלֹא אֲבָנֵי הַמָּקוֹם, זֶה הַמָּקוֹם שֶׁאָמַר.

וַיֵּשֶׁם מֵרֵאשִׁיתוֹ. מֵרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל מִי? אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. מַה זֶה מֵרֵאשִׁיתוֹ? אִם תֹּאמַר כְּמִי שֵׁשׁ תַּחַת רֵאשׁוֹ - לֹא. אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ - לְאַרְבַּעַה [ראשון צדדי העולם]. שְׁלֹשׁ אֲבָנִים לְצַד צְפוֹן, וְשְׁלֹשׁ לְצַד מַעְרָב, וְשְׁלֹשׁ לְצַד דְרוֹם, וְשְׁלֹשׁ לְצַד מְזֻרָח. וְהַמָּקוֹם הַהוּא עֲלֵיהֶם לְהַתְקֵן בָּהֶם.

וַאֲזַי וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. [וישכב, י"ב מְרֻגְלוֹת לְמִטָּה, וְכָל אוֹתָן הַדְּרוֹת שֶׁהֵן עַל הַמָּקוֹם הַהוּא כִּי הוּא כִּי בִּיּוֹן שְׁנֵתְקַנָּה הַמִּטָּה, שְׁכַב בָּהּ. מִי שְׁכַב בָּהּ? הַשֶּׁמֶשׁ. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּיַעֲקֹב וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, שֶׁהָרִי לוֹ רֵאוּיָה וְלֹא לְאַחֵר. וְעַל כֵּן וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב וַיִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הִזָּה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנָיו מְעַרְת אֶפִיקוֹתָא. עֶבֶר אִישׁ אֶחָד וּשְׁנַיִם בָּנִים עִמּוֹ, וְהִזָּה אֶחָד לְאַחָד אוֹמֵר, חֲזַק הַשֶּׁמֶשׁ הִזָּה הוּא מִצַּד הַדְרוֹם, וְאִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל הַרְרוּחַ, מִשׁוּם שֶׁהַרְרוּחַ הִיא קְיוּם הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, וְאֵלְמָלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּשְׁלֵמוֹת, אִין הָעוֹלָם יִכּוֹל לְהִתְקַיֵּם.

אָמַר לוֹ אַחִיו הַקָּטָן, אֵלְמָלָא יַעֲקֹב, לֹא הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. בֹּא רֵאֵה, בְּשַׁעֲרֵי שִׁיחְדוֹ בְּנֵי אֶת

בְּנֵי יְחֻדָּא דְלַעֲיָלָא,

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם. (בְּרֵאשִׁית כח) אֲבָנֵי הַמָּקוֹם לֹא כְּתוּב, אֲלֵא מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, אֲלִין אֵינּוֹן אֲבָנֵי יְקָר, מְרֻגְלָאן טְבָאן, דְּאֵינּוֹן תְּרִיסַר אֲבָנִין עֲלֵאִין, כְּמָה דְכְּתוּב שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים, וְתַחַת אֲלִין תְּרִיסַר אֲלֶף, וּרְבָבוֹן, אֲבָנֵי פְּסִילָן, וְכֵלְהוּ אֶקְרוּן אֲבָנִין, בְּגִין כֶּף מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם, וְלֹא אֲבָנֵי (כ"א הַמָּקוֹם) דָּא הוּא מָקוֹם דְּקָאָמַר.

וַיֵּשֶׁם מֵרֵאשִׁיתוֹ, (בְּרֵאשִׁית כח) מֵרֵאשִׁיתוֹ דְּמֵאן. אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ דֵּהוּא מָקוֹם. מֵאֵי מֵרֵאשִׁיתוֹ. אֵי תִימָא כְּמֵאן דְּשׁוּי תַּחַת רִישִׁיה, לֹא. אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ, לְאַרְבַּע (כ"א רישון) סְטָרִין דְּעֵלְמָא, תְּלַת אֲבָנִין לְסָטָר (ד' קמח ע"א) צְפוֹן, וְתַלַּת לְסָטָר מַעְרָב, וְתַלַּת לְסָטָר דְרוֹם, וְתַלַּת לְסָטָר מְזֻרָח, וְהוּא מָקוֹם עֲלֵייהוּ, לְאַתְתְּקֵנָא בְּהוּ.

וּבְרִין וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. (בְּרֵאשִׁית כח) (כ"א וַיִּשְׁכַּב, י"ב מְרֻגְלָאן לְתַתָּא, וְכָל אֵינּוֹן דְּרִינִין דְּאֵינּוֹן עַל הָאֵי מָקוֹם הָא אֵינּוֹן כ"ב), כִּיּוֹן דְּאַתְתְּקֵן עֲרִסָא, שְׁכִיב בֵּיהּ. מֵאן שְׁכִיב בֵּיהּ, שְׁמִשָּׁא. וְעַל דָּא כְּתוּב בְּיַעֲקֹב, (בְּרֵאשִׁית מח) וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה, דֵּהָא לִיה אַתְחִזִּי וְלֹא לְאַחֵרָא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. וּבְגִין כֶּף כְּתוּב, (קהלת א) וַיִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הִזָּה יְתִיב יוֹמָא חַד קָמִי מְעַרְתָּא דְּאַפִּיקוֹתָא, אַעֲבַר חַד בַּר נֶשׁ וְתַרִּין בְּנִין עִמֵּיהּ. וְהִזָּה אָמַר חַד לְחַד, דָּא תְקַפָּא דְשְׁמִשָּׁא, מִסְטָרָא דְדְרוֹם אִיהוּ. וְעֵלְמָא לֹא אַתְקֵיִים אֲלֵא עַל רוּחַ, בְּגִין דְרוּחַ אִיהוּ קִיוּמָא שְׁלִימוֹ דְכָל סְטָרִין, וְאֵלְמָלָא דְאִיהוּ קִיוּמָא בְּשְׁלִימוֹ, לֹא יִכִּיל עֵלְמָא לְאַתְקֵימָא. אָמַר לִיה אַחוּהָ זַעִירָא, אֵלְמָלָא יַעֲקֹב, לֹא אַתְקֵיִים עֵלְמָא. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲרֵי דְיְחֻדָּא דְלַעֲיָלָא,

היחוד שלמעלה ואמר (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, זוהי השלמות העליונה להתיחד ביחוד אחד, אזי התחבר יעקב אביהם, ונטל את ביתו, וישב בו בחבור אחד עם האבות, להתחבר זכר ונקבה יחד.

אמר רבי יצחק, אשתתף עמם ואשמע מה הם אומרים. פתח אותו האיש ואמר, קומה ה' למנוחתך אפה וארון ענף. קומה ה' למנוחתך - כמי שאמר יקום המלך לבית מנוחת משכנו.

שנים הם היו שאמרו קומה ה' - משה ודוד. משה אמר, (במדבר ו) קומה ה' ויפצו איביך. ודוד אמר (תהלים קלב) קומה ה' למנוחתך. מה ההבדל ביניהם? אלא משה, כמו מי שמצוה את ביתו הוא אמר. משה צוה אותה להלחם קרב כנגד שונאיו, ודוד הזמין אותה למנוחה. כמו שמזמין (א) את רבו, מזמין את המלך והגבירה עמו. זהו שכתוב קומה ה' למנוחתך אפה וארון ענף, כדי שלא להפרידם.

בהניף ילבשו צדק וחסידיה ירננו. מכאן למדנו, שמי שמזמין את המלך, ישנה את מעשיו כדי לתת שמחה למלך. אם דרך המלך שמשמחים אותו בדחנים פשוטים - יסדר לפניו בדחנים נכבדים ושרים גדולים, ואם לא - זו לא [משום] שמחת המלך.

בא ראה, דוד הזמין את המלך והגבירה למנוחה, מה עשה? שנה את בדחני המלך בשביל שרים ונכבדים, ומי הם? שכתוב בהניף ילבשו צדק וחסידיה ירננו. וחסידיה ירננו? הנה צריף להיות לוויי? ירננו! שהרי הלויים הם בדחני המלך, וכעת דוד שהזמין

ואמרו (דברים ו) שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, דא הוא שלימו עלאה, לאתיחדא ביחודא חד. פדין אתחבר יעקב אביהון ונטיל ביתיה, ויתיב ביה בחבורא חדא עם אבהון, לאתחברא דכר ונוקבא כחדא.

אמר רבי יצחק, אשתתף בהדייהו, ואשמע מאי קאמרי. אזל בהדייהו. פתח

ההוא בר נש ואמר, (תהלים קלב) קומה יי למנוחתך אפה וארון ענף. קומה יי למנוחתך, פמאן דאמר, יקום מלפא, לבי נייחא דמשפניה.

תרין אינון הוו דאמרו קומה יי, משה ודוד. משה אמר, (במדבר ו) קומה יי

ויפצו איביך. ודוד אמר, קומה יי למנוחתך. מאי איפא בינייהו. אלא משה פמאן דפקיד לביתיה קאמר, משה פקיד לה, לאגחא קרבא לקביל שנאווי. דוד זמין ליה לנייחא, פמה דמזמין (ליה) למריה, זמין למלפא ולמטרוניתא עמיה, הדא הוא דכתיב, קומה יי למנוחתך אפה וארון ענף, בגין דלא לאפרשא לון.

בהניף ילבשו צדק וחסידיה ירננו. (תהלים קלב) מכאן אולפנא, דמאן דמזמן למלפא, ישגי (דף קמח ע"ב) עובדוי בגין למיהב חדוה למלפא. אי ארחיה דמלפא דחדאן ליה בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה בדיחי רופינוס ופרדשכי, ואי לאו, לאו איהו (בגין) בדיחותא דמלפא.

תא חזי, דוד זמין ליה למלפא ולמטרוניתא לנייחא, מה עבד, שגי בדיחי דמלפא, בגין רופינוס. ומאן נינהו, דכתיב, (תהלים קלב) בהניף ילבשו צדק וחסידיה

ירננו. וחסידיה ירננו, לוייך ירננו מיבעי ליה, דהא ליואי אינון בדיחי